

fogatott s Temesváron haditörvényszék elé állítván, öt évi vasban töltendő várfogságra ítéltetett. Itéletéből két évet ki is töltött Olmützben, akkor — büntetés idejének hátralevő része kegyelem útján elengedett — szabadon bocsátott.

Csak most kerülhetett vissza családjá ősi fészkebe, tulajdonképi eredete helyére. Egy férfias munkában töltött élet küzdelmei, reményei, mint annyiának, neki is összetörte a sors sziklái — új életet kelle kezdenie. Visszavonulva a közéletől, mely a hazafias munkásságnak semmi pályatért nem nyitott s összes sorompóit zárva tartotta, a társadalmi és irodalmi téren kívül, — Szlavy gazdaságának élt azon években, melyek a multra való emlékezésnek s a jövő várakozásának voltak szentelve.

A 1861-dik év végre meghozni látszott az oly soká s oly ohajtva várt alkotmányos fordulatot. Szlavy az ismét helyreállított m. kir. helytartótanácsához neveztetett ki tanácsosnak. Az alkotmányosság s vele Szlavy működése is azonban csak néhány hónapig tartott s ő ismét visszatért bihar-megyei magányába.

1865 új kísérletet hozott az alkotmányosság helyreállítására. Szlavyt a Sennyey-Majláth átmeneti kormány nem akarta nélkülözni s bihar-megyei főispánna nevezte ki. Az utolsó alkotmányos provizorium keretében Szlavy úgy működött, hogy a hazafias, sőt ellenzéki Bihar méltánylását s elismerését is kiérdemelte.

Az 1865. decemberében megnyitott országgyűlés első felében mint főispán a felsőházban ült s annak egyik jegyzője volt. De kinevezetvé végre 1867 elején a magyar miniszterium, a belügyminiszter, b. Wenckheim Béla, államtitkárul hívta őt maga mellé. Mint kitünő szervező tehetség, s a mellett a közigazgatás minden részleteiben jártas tisztviselő volt ismeretes. S valóban, a belügyminiszterium nem kis terhét Wenckheim alatt tulajdonképi ő vitte. — Mint államtitkár, a felső-házból kilépve, természetesen a képviselőházban volt helye, s csak hamar meg is választottat képviselőnek. Az országgyűlés végeig a tápi (csongrád-megyei) választó-kerületet képviselte, s nem gyakori felszólalásaiiban parlamenti modora, előadásának ritka szabatosága, sőt eleganciája által mint szónok is előnyösen tünt föl.

Az 1869. áprilisban megnyitott országgyűlésre Pozsony város egyik kerülete választotta, igen nagy többséggel. Legfeljebb beszédét az országgyűlésen, a honvédegyeztetés ügyében tartotta, s ebben a szónoki gyakorlottság s államférfiai higgadság mellett a ritka melegség és erő is méltán feltűnt.

B. Wenckheim Béla egészségi okok miatt visszalépve a belügyminiszterségtől, vele együtt Szlavy is lelépett az államtitkárságról s mint egyszerű képviselő maradt a házban. De kitünő kormányzói tehetségét nem soká nélkülözhetette az Andrássy-kabinet. S gróf Mikó Imre lemondásával Göröve a közlekedésiügyi tárczát bevén át, az ő helyére Szlavy lépett.

Mint kereskedelmi, ipar- és közgazdasági minisztert megítélni: a szakférfiakra kell bízunk. Előnyére szól minden esetre, hogy a jelenlegi budgetvita alkalmával az ő költségvetése részesült a legkevesebb megtámadtatásban aránylag. Amde, mint a minisztertanács tagja, mint kitünő képzettségű parlamenti erő, mint a közigazgatás egész gépezetének gyakorlott ismerője, szakmáján kívül is mindenesetre erős oszlopa a kormányoknak.

—4—

Kedves halott.

És névze nemem a nyugodt,
Zavarhatatlan alakot:
És kérde kértem: hát ez-e,
A minek halál a neve?

S az átírasztott éj után
Az ablak szírnáját fölnyitám:
Hajnál pirul, virág virul,
Vig dana szól hogy ormirul.

Ott nyáj legel nyugalmasan;
Alább a gözköcsi rohan;
Emitt közel száz fúrge méh
Tolakszik a köpükbe bé.

Az ember-méh is szüntelen
Nyüzsög a maga köpükben:
Mühelybe', boltha', csarnokokba',
Fáradva, gyűjtve, dulakodva.

S szemem a tarka képesporrtul
A ridég ágyhoz visszafordul,
Hol ő mindenre, mi mulat,
A holt, egy élő czáfolat!

S imé, tisztán előttem áll,
Mi a halál:
Hogy földön, földben, levegőben
Apró, nagy, minden él, csak ő nem!

Greguss Ágost.

A jelen korszakról.

(Channing E. Vilmosnak a philadelphiai kereskedelmi olvasó-egylet előtt tartott felolvasásából.)

A tárgy, a melyre figyelmeket felhívom, a jelenkor. Köteteket igénylő nagy tárgy. Egy korszak kifejtésére egy korszak kívánatik; következésképp egy óra alatt keveset lehet kifejtetni. Nem dicsékedem rendkívül nagy tárgyismerettel, jóllehet sokat gondolkodtam felette. Birjon bár valaki a legnagyobb értelemmel, még sem képes arra, hogy azt igazán felfogja. A jelen korszak eredménye és következménye minden előbbi korszakoknak. Mindazok ebbe ömlenek. A mult idők küzdelmei, szenvedései, felfedezései és forradalmi befolyással bírnak a jelen pillanatra is. Hogy a jelent teljesen kimagyarázzuk, a multat is érteni és kifejtetni kell. É munkát nem vállalom magamra. Én most nem akarok történetet írni. Ne féljenek attól, hogy én az özőnvízhez, vagy paradicsomhoz fogom önöket visszavinni. Én egyedül a jelent veszem vizsgálat alá, sőt még ezt sem ölelem fel egészen. Csupán csak egy, ha nem is a legmélyebb, mindenestire a legfeltűnőbb és egy hasonló értekezésre legalkalmasabb jellemző vonást veszek fel korunkból. Célom az igazságot nyíltan kimondani. Nem azért fogtam a jelenkor tárgyalásához, hogy ügyvéde legyenek; mindazáltal remélem, hogy sikerülni fog fölkelteni önökben korunk iránt a bizalmat és szeretetet s azon elhatározást, hogy a mennyire önöknek tehetségében áll, korunk előhaladásán önök is teljes szívvel munkálni törekessenek.

Korunkat tekintve, egyik uralkodó jellemvonásul tünik fel előttünk az, hogy minden mozgalmában a kiterjedésre, szélesülésre és egyetemességre való irány nyilatkozik. Erre hívom fel az önök figyelmét. Ez az irány homlokegyenest ellenkezik a kirekesztés, megszorítás, szűkkeblűség, egyed-árusság szellemével, mely a mult időkben uralkodott. Az emberi cselekvés most szabadabb és korlátlanabb. Minden jó, minden előny, minden segély közönségsébb. A kiváltságolt egyéniség kisebb és az emberi nem nagyobb fontosságú lesz. A sokaság kezd a porból fölemelkedni. Ezelőtt egyesekről, most az egészről, ezelőtt egy rész kiváltságairól, most mindenkiné jogaikról beszélünk. Ezelőtt soha nem fordí-

tottunk annyi figyelmet arra, a mi minden osztályal és rangal közös, az emberiség közös természetére, mint most; és kezdjük megtanulni, hogy minden embernek megvannak a maga nemes tehetségei, a melyeket művelni, fontos kötelességei, a melyeket végrehajtani, elvitázhatlan jogai, a melyeket biztosítani, és dicső rendeltetése, a melynek megfelelni tartozik. Az emberiség nagy eszméje, az embernek mint embernek fontossága halkan, de biztosan terjed. Nem hogy az emberi lény méltósága általában elismertetnék, a mint kellene lenni, hanem a sötétségen is áttör az igazság fénye. A közérzetlet e tudat kezdí áthatni. A társadalom legalsóbb osztályai is egy jobb állapotról kezdenek álmadozni, a melyre teremtve vannak. Az a nagy fontosságú elv, hogy minden embernek birnia kell azokat az eszközöket, a melyek által magát művelheti, az ismeretekben és erkölcsben előhaladást tehet, egészségét, kényelmét és boldogságát megszerezheti, emberi tehetségeit és hajlamait gyakorolhatja, ez az elv, mondom, mint legfőbb társadalmi igazság kezd érvényesülni. Hogy a világot Isten nem egy néhány ember, hanem az egész emberiség számára teremtette, hogy a társadalomnak minden emberről kell gondoskodnia, hogy önhibáján kívül egy emberi lény sem veszhet el, hogy a kormányzás végzése az egész emberiség jogait megvédeni — ezek a tételek sark-igazságokká kezdenek válni, és szellemök az élet minden rétegeit áthatja.

Ha korunk különböző mozgalmait tekintjük, mindenikben felismerjük ezt az egyetemességre való törekvést. Nézzük legelőször is a tudományt és irodalmat. Hol találjuk most a tudományt? Be van-e az árva az iskolákba, akadémiákba, királyi intézetekbe, vagy hozzáférhetetlen könyvekbe? Csak néhány kiváltságot szem hatolhat be annak titkaiba? Kapui előtt most is homályos phraseologia áll-e őrt, melyet a nagyobb rész nem ismer? Nem. A tudomány most elhagyta a maga rejtekeit, kilépett az avatottak szűk köréből és ismert nyelven kezdí oktatni az egész emberi nemet. Felfedezések és ismeretek, melyekkel egykor csak a philosophusok egyed-áruskodtak, a sajtó által a nagy többség tulajdonaiá lettek. Tanárai, a kik nem sokkal ezelőtt az egyetemeken, vagy valamely kicsiny iskolában hallatták szavukat, most a mechanikai intézetekben tanítanak. Az a tan, hogy a munkásnak értenie kell a maga mesterségének elvét, hogy képesek kell lennie kimagyarázni azokat a törvényeket és változásokat, melyeket a maga hasznára fordít, és a helyett, hogy mint egy gép dolgozzék, munkáját értelemmel kell elvégeznie, nem tekintetik többé ábrándnak. A tudomány, mely egykor leginkább megkülönböztette az embereket egymástól, népszerűvé kezd lenni. Most egy nő képes vegytanról társalgásba ereszkedni, a világegyetemnek oly törvényeit ismertetni meg ifjainkkal, a melyekről ötven évvel ezelőtt a legnagyobb elmék is még keveset tudtak mondani. Gyermekünk iskola-könyvei a teremtésről magasztos nézeteket foglalnak magukban. Vanak oly részei országunknak, hol lyceumok teremnek elő csaknem minden faluban a természeti tudományok ismertetésére. Korunk jellemző vonása tehát nem annyira a tudományok tökéletesítése, a mely szintén gyorsan halad, mint inkább azoknak minden emberekké való közlése.

Hasonló jellemző vonást találunk a tudományból huzott hasznot illetőleg is. A tudomány többé nem pusztán szemlélődés és vitaközös tárgya, a mely az értelem gyakorlására szolgál. Ebben az esetben a

közönségnek nem nagy kedve telnek benne. Korunkban a tudomány a szemlélődésből átment az életbe. Valóban, a tudományt ma nem mivelik eléggé magáért a tudományért s értelmi hasznáért. A tudomány nagy hatalomnak van elismerve, a mely által nemcsak megismerjük a természet törvényeit, hanem azokat egyszersmind a magunk szükségének alárendeljük. Ez adja meg nekünk azt az uralkodást a föld, ten-ger és levegő felett, melyet a teremtő megjövendölt az embernek adott első parancsolatban; és ez az uralkodás most teljese-désbe van véve, nem azért, hogy általa csak némelyeknek, hanem az emberiség nagy többségének kényelme és jóléte gyarapod-jék. A tudomány kimerithetlen gépészszé-lőn, és a maga számos műhelyei, malmi, gözköcsiai és sajtói által milliókat részeltet azon kényelemben, sőt fényűzésben, a mely-lyel eddig kevesek rendelkeztek.

Hogy a tudomány egyetemességre igyek-szik, mutatja czéljai és tárgyainak sokfé-lesége. A tudomány minden korlátokon áttört, a világegyetemet föllelte és így mindenrendű embereknek tért nyit a vizs-gálódásra. A természetnek nincs oly része, a melybe a vizsgálódó ész behatolni ne igyekezzen. Nem elégedve meg azzal, hogy a történelem legsötétebb korszakait kifür-készze, tulmegy az emberi nem származá-sán is, és azon csodás változásokat tanul-mányozza, a melyeken földünk évezrekekkel ezelőtt átment, míg az ember rajta megie-lent. Nem elégedve meg a látható természet vizsgálatával, minden erejét ráfordítja arra, hogy a láthatatlan és megmérhetlen anyag törvényeit is fölfedezze. A nehézségek csak újabb küzdelemre hívják fel. Szeretné meg-ismerni a földesárkí óceán és a barbarok járatlan tartományainak titkait. Mindenek felett kutatja a társadalmi fejlődés, az ipar és művészet, a kormányzat és nemzetgaz-dászat törvényeit, czélul tüzvéen maga elébe minden nyomás alól felszabadítani az em-beri nemet, s előmozdítani a társadalom minden tagjának jólétét. Valóban, semmi sem jellemző korunkat inkább, mint a vizs-gálódás roppant nagy száma, mely a kö-zönség előtt megnyitott. A gondolat feloldja a régi kötelékeket, melyek által az emberi-ség megszokta vala magát nyugodni. Sem-mit sem tart oly szentnek, hogy vizsgálat alá ne vegye. Számot kér a multtól, és a százados véleményekkel egy elbánik, mintha tegnapiak volnának. Semmi sem retenti őt vissza. A nagy nevek sem rémítik meg. A mi a legbizonyosabbnak látszik, azt is vizs-gálat alá veszi. Kétségkívül ez veszélyes irány; mert az emberek elfelejtkeznek erőik határáról. A végtelent, a kifürkészhetlent is vakmerő önbizakodással kérdés alá von-ják. Megbotránkoztatják a kegyes lelkeket, s oly kétely tulságába rohannak, a mely észszerűtlenebb és nagyobb kábaság, mint e legnyomorultabb hiszékenység. Azonban e veszes kicsapongásokban is felismerhet-jük az érintett irányt, mely szerint az em-beriség a gondolat világát mindenre kiter-jesztetni igyekszik.

(Folyt. köv.)

A szajna-balparti Páris.

V.

A Luxemburg palota mellett egy szép, arányokban épült corinthusi oszlopcarnok-kal ékeskedő épület öltik szemünkbe; ezt is megrogálták a német golyók, megérdemelte tehát, hogy róla megemlékezzünk. Páris má-sodik drámai színháza, az Odeon ez. Az öreg Theatre-français a francia klasszikus drá-mának színhelye, Racine, Corneille, Molière

csaknem monopolizálják e helyet s kicsinylő lenézésel fogadnak minden jóvevényt, ki nek talán kedve volna a komoly muzsa e szentélyébe behatolni. Az Odeon nem oly szigorú, nem méri embereit s műveiket az akadémia kizárólagosan szabadalmazott rőf-jével; itél közvetlen tapasztalat, vagy sokszor talán szeszélye szerint; közönségének fő, ugy szólva irányadó részét a Pays Latin tanuló ifjusága szolgáltatja, e mozgalmas, életre való elem, mely egészében, szoká-saiban, magaviseletében annyira elüt mind a német, mind az angol — de hát még a magyar ifjuságtól. A francia tanuló min-dig érzi magában s szereti másokkal is éreztetni, hogy egy nagyszerű hagyomá-nyokkal dicsekvő nemzeti műveltségnek hor-dozója, átlengő s nemzeti szellem, mely Franciaország annyira nagy eseményének, fiaí oly sok dicső tettének volt szülője, mely sokszor s kivált az idegen szemében az ön-hittség s kérdéses mezében tűnhetik fel, de az objectív szemlélőre mégis jobb benyo-mást tesz, mint akár a Paucerei (párbaj-nak egy neve) s rendszeres tivornyákban studentí dicsőségének netovábbját találó német egyetemi tanuló (itt csak az uralkodó szellemről szölok, nem akarván távol-ról sem kisebbíteni a nagyszámú kivételek tisztelgetéltő csoportját), akár az angol tanuló egyoldalú, sok tekintetben kolostor-szerű neveltetési rendszere által természet-szerűen előidézett zárkózott szelleme, mely csak egyes pl. 6- vagy csónakverseny, nép-szerű játékok stb.-ben tör magának néha szabadabb utat, — akár... na de erről in-kább hallgassunk, hiszen ezt mindnyájan igen jól tudjuk, ismerjük! Az Odeon ifjú kö-zönsége képes irányadni a drámai művészet-ben, képes dívatot teremteni, szerzőt halhat-lanítani, s ha néha napoleoni időkben felhasz-nálta is a muzsák templomát profan politikai tüntetések színhelyéül, ha minden passust, mely csak némileg is eltűrt a politikai vo-datkoztatást, zajos tappal fogadott s állam-veszélyes demonstráció indokul volt képes feltüntetni, nem ő volt a hibás — hanem a romlott kormány, mely a szabad szót üldözve, elfojtva, azt a gyűlések terméből s lapok hasábjairól a színlalak kulisszái mögé kényszeríté menekülni, s egy Her-nanit (Hugo Viktor tragoediája), ki hiva-tására névze meglehetősen közönséges rabló, ez uton a nemzeti martyrium dús fényével kerített körül. Mi is ismerjük az efféléit, emlékezhetünk „Rákóczi Ferenc fogsága“ epochalis jelentőségű előadásaira, vagy a „Szigetvári vértanúk“ lángszavaira — hogy tapsoltunk, hogy lelkesedtünk rajtuk akkor, — ma alig hinnők, unokáink — egy más kor — talán el sem fogják hinni. A színház a Metternich, Bachok, Rouher-k s más ilyen szörű uri emberek dicsőséges uralkodása alatt nem egyszer volt politikai tényező, a szabadság tüzenek titkos tüzhelye, sőt néha közvetlenül forradalmak kitörésé-nek oka, s ha róla ily értelemben emlé-k-zünk meg, az Odeont e téren első hely illetti meg. A szellem szabad volt itt mindig — a csendőrök s casse-tétejek (főzuzó) leg-virágzóbb korszakában is — nem a szó tette ezt, hanem a felfogás, az értelmezés, mely nem eshetik soha cenzura alá.

A luxemburgi negyed főnevezetességei közvetlenül a Szajna partján, vagy annak közelében fekszenek, s bár a bombázás ve-szélyének kitéve nem voltak, s így történeti nevezetességei a legutóbbi napok szomorú eseményei következtében nem nyert is je-lentőségében, eddigi történetik s jelen hir-vevük is megérdemli, hogy róluk pár szó-val megemlékezzünk.

Páris szigete alsó csúcsával szemben

emelkedik a Hotel des Monnaies imponans épülete, homlokzata közepén jóniai oszlopon nyugvó előépületével a Szajnára néz, s fe-llette első rangú művészek vésője alkotta domborművek jelképezik ez épület rendel-tetése czélját. Ez épület két önálló részből áll: a pénz- és éremgyűjteményből s az ál-lami pénzverdéből, hol a látogatónak fran-czia előzékenységgel mutatják meg a pénz-verés mindannyi stadiumát, a nyers anyag öntésétől a tulajdonképi pénzzéltel — a bélyegezésig, sőt az embernek kívánatára vernek számára egy külön ezüst vagy arany darabot is, az agio ily esetben nem több egy — borralavónál. A gyűjtemény ritka s becses példányokban gazdag.

A pénzverde szomszédságában emelke-dik a Palais de l'Institut, a tulajdonképi tudományos akadémia, büszke épülete az egykor hírhedt neslei torony helyén, Ma-zarin bibornok hagyományából építve, mely Európa első tudós testületének székhelye s annyira francia, hogy Renan szavai szerint, még analogiáját is hiában keresnők bárhol másutt.

Itt egyesül „mintegy hasábbá fűzve, az emberi szellem minden törekvése“ testvéri kezét szorít a tudós a művészszel, minden, mi a francia szellemvilágban nagy és ne-mes, egyesülve halad itt a nemzeti nagyság, a világpolgárosodás emelése felé. Az „In-stitut de France“ öt szakosztályra van osztva, vagy helyesebben öt szakosztály egyesülé-séből áll, melyeket részben Richelieu, rész-ben Colbert miniszterek alapítottak, csak az „erkölcsi és politikai tudományok Akadé-miája“ újabb (1832) keletű s közeledik az európai többi tudományos akadémiák beosz-tásához. III. Napoleon igen szabadelvűnek találta az Institutban uralgó szellemet s tösgyökeres ujtásokat tervelt, okul adván ez intézet „nehézkés gépezetét“, mely a je-lenkor eszméinek meg nem felel,“ de a ló-láb eléggé kilátszott az újja alakítandó aka-démia tagságra jelöltjeinek névsorából; a számszerint 200-on felül álló 1500 franc évi fizetéssel ellátott eddigi tagok közé s he-lyébe nem az eddigi „nehézkés gépezet“ előtt irányadóknak elismert tisztán az érde-met szem előtt tartó, hanem egészen más-nemü érdekek alapján nyerte volna ujon-czait — egy második s mert látszólagosan semleges, annál veszedelmesebb alapon nyugvó senatus lett volna ez — a császár-ság jól kiérdemült rokkantjainak nyugdíj-intézete. — Az 1652-ben épült palota tudomá-nyos tanintézetül, majd börtönül s a nagy forradalom árjaiban „a közjólleti bizottsági“ gyűlésezi helyéül szolgált, 1795 óta mai lakói foglalták el termeit, melyek közül a fő, az ünnepélyes gyűlések terme a közepén emelkedő kupoláépületben van, itt tartot-ták a Napoleon-napi (aug. 15.) nagy gyűlést, hol együtt és egyszerre volt látható Fran-cziaország majd minden szellemi nagysága, a tudomány és művészet különböző terein babérokat szerzett oly sok koszorús fő. Em-lítésre érdemes, hogy az Institut mindig legnagyobb figyelemmel, előzékenységgel, valódi kollegialitással viseltetett a mi ma-gyar tudományos akadémiánk iránt is.

Az Institut öt szakosztályának egyikét az Académie des Beaux-Arts — szépmű-ve-szetek akadémiaja — képezi, mely a szobrá-szati s festészeti, a zene s építészeti akadé-miák egyesüléséből állott elő. A franciaia művészre névze a kitüntetési netovábbját képezi, ha a tudomány legjelesebb képviselőivel együtt s közösen használhatja a „Membre de l'Institut“ (akadémiai tag) nevet. Ez akadémia a tető, mely felé minden franciaia művész törekszik — mint közös czél felé. Lássuk már a kiindulási pontot, e

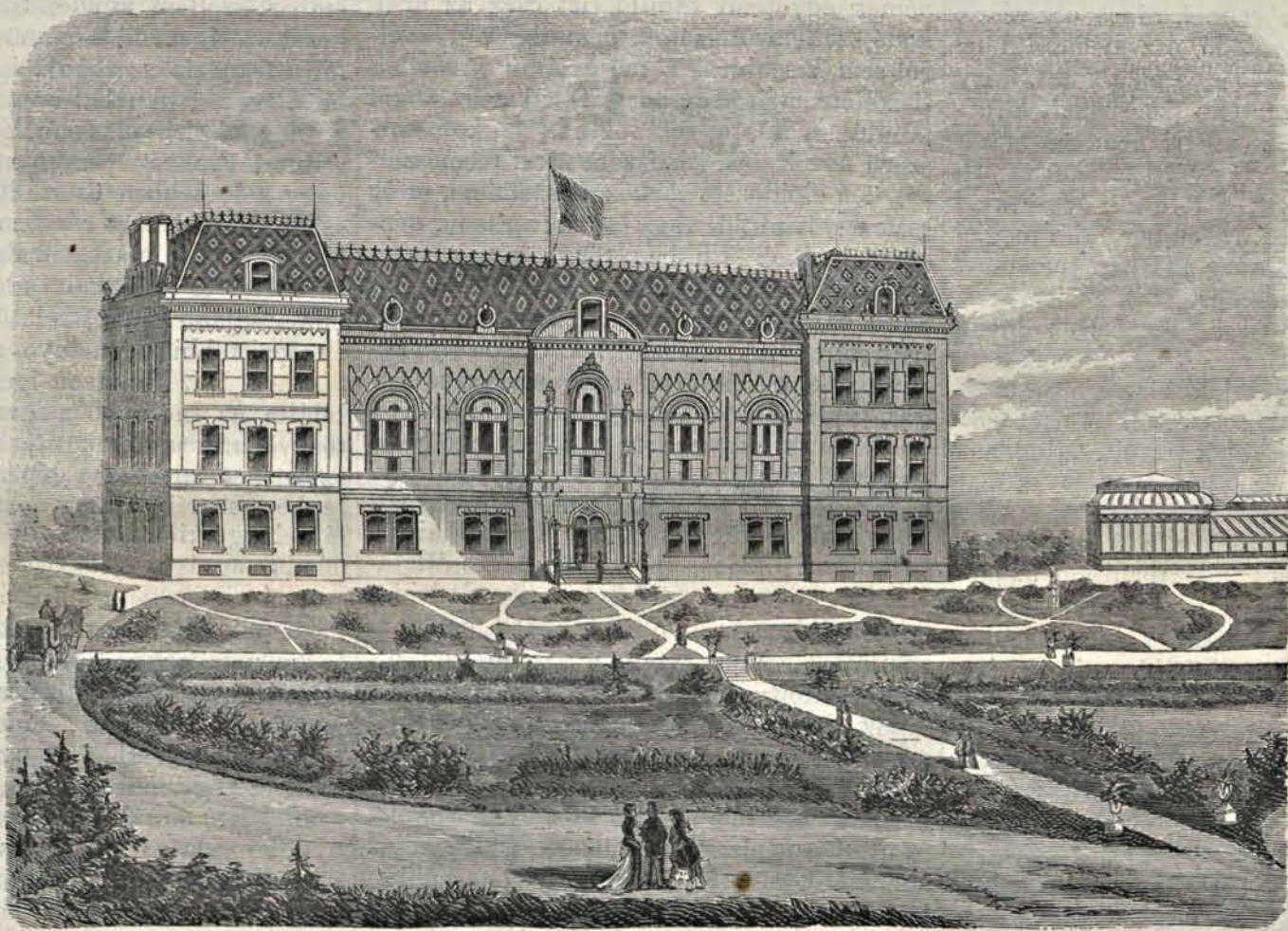
Parnassushoz vezető első lépcsőt is; nem kell messze mennünk — az Institut palotájától csak néhány utca választja el az *École des Beaux-Arts* (szépművészetek iskolája) díszes épületét, míg az életben a kettő közti ürt évek, évtizedek hosszu sora, sokszor egy élet választja el. Az *Ecole des Beaux-Arts* a képzőművészetek több ágának ápolója. Elméleti s gyakorlati oktatást nyer itt a festő, szobrász, építész és metsző egyaránt — s pedig nemcsak szakművészetében, hanem ezen felül emelkedő általános műveltségi szempontból a tudományok majd minden ágában. Az *Ecole des Beaux-Arts* épen úgy, mint a *Conservatoire de Musique* (zene-konzervatórium) a zenészekre nézve nemcsak Páris és Franciaország, hanem az egész művelt világ első ilyen műintézetének nevezhető; nem mintha másutt is, pl. Münchenben festést, Dreuzában szobrászatot, Berlinben építészetet, vagy Lipsében zenét ki-tünően nem tanítanának, hanem mert mind-ezt s még annyi mást egyesítve talál itt a művész, mintegy hatalmas kulturélet tüzpontjában, mert csak itt képes az iskolásdíság bilincseiből kibontakozva, kosmopolita jellegű öltetni magát, mert tudja, hogy ha Páris el-foglalnia sikerült (nem ugyan kiéhez-tetés által), az egész világ nyitva áll előtte s ha ta-lán máshol kevésbé aratott is sikert, egyetlen pári-si diadal minden vesztesé-get feledtetni képes.

Végezetül emlékezzünk meg néhány szóval a *Bourbon-palotáról* nevezett városrésztől. Ez Páris hivata-los és uri része, itt vannak a „nagy ál-lamtetek” és miniszteriumok legfőbbjei-nek, itt az idegen követségeknek és ma-gas arisztokraciának palotái. E város-rész foglalja magában a *Faubourg St. Ger-maint*, melynek uri közönsége csak alig egy évvel ezelőtt oly gondtalanul élvezte a napoleoni bíbor arnyában aranjezi nap-jait; a poroszok kissé sprengolták e kompá-niát, s ez nem a legrosszabb, a mit tettek. E városrészt legszébb s nevezetesebb épületei is a Szajna partján emelkednek hosszu sor-ban; itt van az államtanács és főállam-száműszék, mellette a becsületrend-legió, alább a törvényhozó-test s a külügyminisz-terium palotája. Ezek azonban nem tartoz-tak azon épületek közé, melyek a bombázás veszélyeinek közvetlen csapása által „vas-keresztre” szerzetek maguknak érdemet.

Vessünk még egy pillantást ama nagy-szerű kupolával fedett palotába, melynek esplanadja (gyeptér) a Szajnáig nyulik le, Franciaország s a világtörténetnek egy darabját zárja falai közé. A *Hotel des Invali-des* (rokkantak palotája) ez, mely kapuit

csak 30 évi szolgálat vagy testesonkulás után nyitja meg, s négy emeletes épületé-ben 3000 embernek képes lakást és ellátást adni. Hosszu, sötétkék kabátjaikban egy ré-gmult idő kísérteiként sétálnak s üldögelnek ezek palotájuk körül, különösen az előtte elterülő önápolta kis kertjeikben. A palota előtt nyujtónak a rokkantak ágyui, hadi zsákmány szebb időkől, midőn még Bel-lona mosolygott e nemzet fegyvereire, azon ágyuk, melyekből Párisnál az örvendetes eszményeket tudatni szokták, melyekből közelebbről victoriát — nem löttek. Van itt 8 porosz, württembergi, stb. ágyu, — majd elviszi most mindenik a magáét, utját nem állja senki.

A palota mellett van a *Dom des Invali-des*, benne I. Napoleon sírja, ha ugyan az utóbbi események okozta szegényében s ha-ragjában vissza nem költözött Szt.-Helena szigetére. Oh kis káplár és nagy császár! mi lett a te Franciaországból, mily álla-potba jutott néped, hová súlydelt nevednek nimbusa! Sirodnál őrt áll az ellen katonája,

Az Egyesült-államok földmívelési osztálya Washingtonban.

kit annyira megvetettél, oly sokszor meg-vertél, — Párisod az ő kezében van, te ma-gad is foglya vagy, hatalmában s ha akarja, kiássa szent hamvaitad s „unter den Lin-den” pénzért mutogat. De épen mert ez így van ma, s másként volt tegnap, szolgálhat vigaszul arra, hogy még az is, mi ma így van, másként lehet holnap. A szerencse szeszélyes nő, logikát nála ne keress, — ma főlemel, holnap lever, hogy talán akkor di-csősítsen ujra fel, midőn rá legkevésbé szá-mítál. A természet gondoskodott, hogy a fák égig ne nőjjenek; vége lesz annak a po-roosz gazdaságnak is; az a kérdés csak: ho-gyan és mikor? Ki ezt megmondaná, nagyob-b politikusi volna magánál — Bismarcknál.

T. L.

A mezőgazdaság-ügy Amerikában.

Ha azon rendkívül gyors emelkedés okait keressük, melyet az amerikai Egyesült-Államok-nál napról napra tapasztalunk, s ha e czélebből ez államok intézeteit vesszük vizsgálat alá, megle-petve állunk meg Washington mellett egy csinos, renaissance stílusban épült nagy épület előtt, mely-

nek mansard-tetőzetén homlokzata fölött az Egye-sült-Államok lobogóját látva lengeni, azonnal tu-datja velünk, hogy itt állami intézet van. Előtte nagy terjedelmű diszkert, melynek terraszain a legszebb műnövények díszlenek, balra tőle egy 320 láb hosszú üvegház, mögötte és körülte mindenütt nagy terjedelmű kísérleti kertek, melyeken a világ legtávolibb pontjairól összehordott növé-nyek tenyésztetnek.

Ez a híres „Departement of Agriculture of the United States of America” (az amerikai Egyesült-Államok földmívelési osztálya).

A főépület csiszolt gránit lépcsőzetén fölha-ladva, pompás előterembe jutunk, melynek fres-kókkal díszített mennyezetén az amerikai sas ter-jezti ki szárnyait, falain pedig az évszakokat, és az életkort ábrázoló jelképek ragadják bámulatra a belépőt.

Ez előteremből jobb és balfelől két tágas folyosó vezet az épület belsejébe, melyben föld-szint balfelől az elnök, és első titkárnak hivatal-szobái, szemben az elfogadó terem, és több más hivatalok vannak elhelyezve, az egyik végén a könyvtár, a másikon a vegyészeti helyiségekkel. Az emeleten pedig a statisztikai osztály, és kü-lönbféle muzeumok foglalnak helyt.

De mi ez a „Departement of Agriculture,” tulajdonképen, kérdi talán az olvasó.

Ez azon in-tézetek egyike, melyek előtt meglepetve ál-lunk meg, mint mondánk, ha az Egyesült-Álla-mok gyors emel-keedésének okai után vizsgáló-dunk.

Alig egy százada még (1765.), hogy az észak-amerikai igénytelen gyarmatosokák elkezdtek leráz-ni magukról a terhes igát, mely az anya-államok részé-ről nyakukra nőtt, — és ime látjuk, hogy ez üldözöttek tele-pítvényeiből, a vadon, de bu-ja tenyésztői Amerikasíkjain hatalmas és ret-teget állam fej-lődött ki, mely-nek baráti se-gítségéért ese-dezett most nem

rég is a pedig már oly régi Franciaország.

E példátlan gyors emelkedésnek egyik fő-alapja azon szigorú puritán jellemben keresendő, mely e szabad államok két tántorithatlan lelki alapítójának, Franklinnek és Washington György-nek sajátja volt, a kiknek tiszta szellemök még mindig élni látszik nagyszerű alkotmányukban.

E józan eszű, habár körültekintő jellemnek köszönhetni azt, hogy ez Államoknál az állam szervezetében több oly részletekkel találkozunk, melyeket az európaiakban hiába keresnénk, de a melyeknél aztán több olyan sincs meg, a mik nálunk mindenre akadályozólag hatnak, pl. a sok szükségtelen bürokratikus czeremoniák.

Ilyen sajátja az Egyesült-Államoknak a „Departement of Agriculture,” — egy intézet, mely nem az, a mi nálunk a földmívelési minisz-terium az országnak, — mert arra sokkal egysze-rűbb, bonyolultatlanabb szerkezettel bír, hogy sem a mi chimeráinknak megfelelően, — de nem is egy országos gazdasági intézet, mert annál sokkal több, hogy a részvétlenség és az állam által csak terhelhetésben részesülve, így hagy-nak tengődni mint minálunk; — hogy mennyire nem, azt hisszük, eléggé látható abból, hogy ennek nem 18—19,000 ftt az évi kiadása, ha-nem 450,000 ftt, tehát több mint nálunk a tulaj-donképi földmívelési miniszteriumé. — Lényege-gileg tehát ez miniszterium, alakilag azonban

csak egy országos intézet a földmívelés-ügy eme-lésére.

Elnöke a u. n. „Commissioner of Agricul-ture,” jelenleg Sir Horace Carpon, a ki évenként az állam elnöke elé terjeszti jelentését az egész évi működéséről. Az intézet személyzete az elnök hivatali segédjein kívül számos szakférfaikból áll, u. m. statisztikus, vegyész, botanikus, meteorológ stb.-ből, a kik az ország mezőgazdaságára vonatkozó minden mozzanatot figyelemmel kísérnek, kísérle-tek tesznek, a mezőgazdaságnak újabb és újabb magvakat szolgáltatnak stb. Hogyily működése ál-tal mily szolgálatot tesz ez intézet az országnak, képzelhetni abból, hogy pl. csak az új magvak elosz-tása által, a kongresszus tagjai által, — a mult évben körülbelül 30—45 millió dollárnyi terménynöve-kedést eszközöltetett. A kül- és belföldi mezőgaz-dasági mozgalmak lelki-meretes figyelemmel ki-sérése által pedig azon szolgálatot teszi az állam-nak, hogy általa a kongresszus folyóvást biztosan tájékozhatja magát az amerikai Egyesült-Államok életének egyik főága, a mezőgazdaság felől, s így

inkább változnak a dolgok, s míg e miatt azelőtt, pl. 1847-ben csak 43-ra ment egész éven át a me-zőgazdasági találmányokra kért patensek száma, 1867. már több mint 1770-re ment az, s a feltáma-dott új szellem következtében egyedül 1868-ban magában 27 új folyóirattal nőtt a mezőgazdasági lapok száma, s ezek közül pl. a „Rural Ameri-can” 20,000, az „Amerikan Agriculturist” pedig 150,000 példányban kelt el.

Ime! midőn a kongresszus annyira megtisztelte a mezőgazdaságot, hogy külön Departementet állított neki, ennek pedig most egy 104,000 fttos palotát emelt: az egész ország is kezd másként gon-dolkozni ez eddig kevésre becsült foglalkozásról.

Mikor fogunk mi e nálunk idealistikus álla-potra eljutni, hogy egy külön földmívelési minisz-teriumunk s palotánk legyen, — habár mi sem vagyunk kevésbé a földmívelésre utalva, mint a tengeren tuli versenytársaink, — és hogy gazda-sági lapjaink 150,000 példányban keljenek; — de mikor jutunk azon állapokra is, melyre az Egyesült-Államok ime 100 év előtt eljutottak?

honnan az ágyu-ütegek vas-korlátja lassanként kétfelé terjeszkedni kezdett, míg Páris másik oldalán összeért. Az ágyuk roppant nehezek vol-tak, úgy hogy a vasutak is sok helyt megromlot-tak súlyuk alatt.

Az ostrom-ütegek legelőször a keleti oldalon állítottak fel, s e helyen kezdődött meg a bom-bázás is. De az ütegek felállításával várni kellett, míg a többi készlet is megérkezett. Legelőször tehát csak az előmunkálatokra kellett szorítkozni. A Marne-folyó balpartjain felállítandó üteg szá-mára hidat kellett verni a folyón, hogy az ágyukat át lehessen szállítani. A száz lovas-hadosztály 700 paraszt-szerkezet kerített össze, melyeknek az volt feladatuk, hogy az ütegek számára szükséges készleteket az arnouvillei és montmorency-i rak-tárakból s később a lőkézletet is elhozzák.

Csak rá kell nézni mai képünkre, hogy fogal-mat szeresszünk magunknak azon nehézségekről és erőfeszítésekről, melyekkel az ily szállítás ösz-szekötve volt. Pedig képünk csak üres sánckosa-rakat szállító kocsiakat mutat, melyek sokkal köny-vebbek egyéb szállítványoknál. A lovak és a

Porosz sánckosarak szállítása a párisi ostromművekhez.

köcsik számára Bron mellett, a hol a keleti hom-lokzat ütege állt, külön faistállókat állítottak. Decz. 13-án megkezdtek az üteg-mellvédek építését, de a földmunkálatokat csak éjjel, sötétben lehetett folytatni, nehogy a francziák észrevegyék. A ne-hézségeket nagyban növelte a nedves időjárás is, később pedig a fagy, s nagy kitartásra volt szük-ség, hogy a munka ezek daczára is sikerüljön.

A párisi ostrom-öv.

Az újabbkori haditudományak bizonyára egyik legóriásibb műve azon ostromgyűrű, mely-lyel a német hadsereg annyira körülzárított egy több mérföldnyi területet elfoglaló s 2 millió lakossal bíró világvárost, hogy azt keresztül törni még egy Ducrot bátorságának és vitézségének sem sikerült.

Ez óriási munkálatot eddig az olvasó közönség leginkább csak eredményeiből ismerte. Azok-ból a csodás távolságra hordó golyókból s Páris-nak egy világot megrendítő kapitulációjából. Az ostromvonal összeállításáról, részéről, szerveze-téről csak a haditudományokban járatos emberek lehetett fogalma.

A roppant lövegek, ostromágyuk szállítását Németországból mult év okt. 9-kén kezdték meg. Ekkor érkezett a 14 első ostromágyu Weissen-burgból Nanteuil-be. Innen hosszadalmas kerülő-utakon, mert az egyenes utakat még akkor fran-czia erők uralták, Páris közelébe hozattak s első alapját képezték a villa-cambrai-i szertárnak,

egy ily üteget úgy kell képzelnünk, mint egy magas földhányást, mely kifelé lejtős felül, de alól majdnem függőleges s rendszeren oly mély árokba nyulik, a melyet csak ásni lehet. Belül földhányás függőleges, mint a fal s karókkal, gerendákkal és földdel tömött sánckosarakkal van megerősítve. Az ütegektől jobbra-balra futó-sánckok vonulnak a gyalogság számára. E futó-sánckok embermagasságúak, csak hogy épen tüzelni lehet belőlök.

Az üteg földhányásában, a mellvédben héza-gok vannak hagyva az ágyu számára. E hézag elől keskeny, befelé pedig tágul. Az ágyuk oly magasra voltak emelve, hogy az ágyutalp ember-magasságra állott s az ágyu csőve alatt egy

év alatt; a kifizetés német csapatok maradnak a keleti megyékben, s azokat Franciaország fogja tartani; az anektált részek lakosainak időt engednek nemzetiségük megválasztására; az elfoglalt megyékben francia tisztviselők viszik a közgazgatást, de német hadparancsnokok alatt; a végleges béketárgyalás Brüsszelben lesz. — A nemzetgyűlés márc. 1-én 546 szóval 107 ellen elfogadta a szomorú feltételeket. — A német csapatok mintegy 30 ezeren márc. 1-én kibontott zászlókkal és harsogó zenével bevonultak Párisba, hol Vilmos császár szemlét tartott felettük. Bevonulási utjokon az ajtók, ablakok, boltok zárva voltak, illetőleg lefüggönyözve.

(Halálozás.) A pár év előtt elhunyt Lator Gábor országgyűlési képviselő özvegye, szül. Szentpály Róza febr. 24-én meghalt; Nagy-Szölösön férje hamvai mellé temették el. — Losonczy gr. Bánffy Miklósné szül. úrtáji gr. Bethlen Kata élete 61-ik évében f. hó 24-én megszünt élni; vele a nagy nevű (iktári Bethlen) fejedelmi család a nőgiban is kihalt. — A budai irgalmas szerzetesek köztestületben állott főnöke: *Gelemtér Privát István*, mult vasárnap éjjel 49 éves korában, elhunyt. — *Körösy Ferenc* szegszinész, egykor igazgató, utóbb pénztárnok az aradi színháznál 75 éves korában elhunyt; nemrég tartá 50-éves jubileumát.

Adakozás a francia foglyok és sebesültek javára.

VIII. kölmény. A „Vasárnapi Újság“ szerkesztőséghez beküldött:

Magyar-Igenből (Erdélyből) Török Ferenc, ref. tanító által a febr. 4-én tartott polgári táncszertély alkalmával gyűjtött adakozások: Ince Miklós 1 ft. Deuch Simon 1 ft. Mihály János 1 ft. Szócs Lajos 20 kr. Barta Lajos 20 kr. Szócs Lajosné 20 kr. Molnár Károly 20 kr. Kőrösi Ferenc 20 kr. Damokos István 20 kr. Damokos Istvánné 20 kr. Deval István 20 kr. Kis István 20 kr. Deval László 20 kr. Antal Ignéz 25 kr. Rósaivölgyi Sándor 30 kr. Tiskomon Jánosné 20 kr. Gyulai Kata 20 kr. Bialicz Jánosné 20 kr. Darvas Ferenc 20 kr. Adolf 5 kr. Arany János 40 kr. Mihály József 50 kr. Masoligó Ferenc 10 kr. Kőrösi Mózsa 10 kr. Mikkel Entik 20 kr. Kovács Ferenc 20 kr. Zoltán István 20 kr.; ehez adott egy keresztelt alkalmával főtiszt. Pöblin Gergely 1 ft. Török Ferenc 30 kr. — Összesen 9 ft. 50 kr.

Kun-Sz.-Miklósról Mező György által a polgári olvasóegylet tagjai 10 ft.
Bojáról Kiss József által egy barátságos estély alkalmával történt adakozások: Trencsényi Dániel 4 ft. Hauer György 3 ft. Ifj. Kardos Ferenc 1 ft. Budai Antal 1 ft. Kiss József 1 ft. — Összesen 10 ft.

A király-helmezi polgárság által febr. 19-én rendezett táncszertély tiszta jövedelme: 21 ft. 34 kr.
Muszáról (Esztergommegyéből) Mészáros Jónás községi bíró által az Endrődy Gyulánál tartott esti mulatság alkalmával rendezett gyűjtés: 5 ft. 20 kr.
Endrődről Timáry Antal e. jegyző általa népkör gyűjtése: 22 ft.

Jászladányból a város tanácsa által febr. 7-én rendezett táncszertély tiszta jövedelme: 94 ft.
Kun-Sz.-Mártonból Czinnóber István czéhjegyző által: a magyar szücs czéh 4 ft. Az asztalos czéh 4 ft. A kovácsbodnár czéh 3 ft. A szabó czéh 2 ft. A csizmadia czéh 4 ft. — Összesen 17 ft.

A tatabi ifjúság febr. 20-án álarozos táncszertélyt rendezett, mely azonban 27 fét decizittelt járt, a buzgó rendezőség azt saját zsebéből fedezte, hogy a történt felülzártséket hiánytalanul a kitűzött czélra fordíthatassák; felülzártsétek: Nierit Mariska k. a. 2 ft. Singer Salamon 2 ft. Hannel Károly 1 ft. Neuman N. 1 ft. Lozert Kálmán 2 ft. Vitaušek N. 3 ft. Vessel Sámuel 2 ft. Horváth József plebános 2 ft. Rostaház Sándor 1 ft. Herzl Emil 1 ft. Nobl Mór 1 ft. Prager Ignác 1 ft. Frank Ferenc 1 ft. Roth Samu 50 kr. Fischer Farkas tüzér 50 kr. Molnár Ferenc 1 ft. Pserhoffer Mámó 1 ft. Tichy János 1 ft. Mexner Sándor 1 ft. Oblat Lipót 2 ft. N. N. 1 ft. Mladonczky György 1 ft. Birchner József 1 ft. Kordik Gusztáv 1 ft. Vessel Dávid 2 ft. Szabó Gábor 1 ft. Fischer Béla 1 ft. Pázmány Lajos 5 ft. Karika Zsigmond 1 ft. Weiser Vilma és Karika Mariska k. a. a. bal alatt virágosok eladásával gyűjtöttek 13 ft. 72 kr. Benyáts Mátys 1 db. cs. kir. arany. — Összesen 53 ft. és egy cs. k. arany.
Szentestől Bányai József által a kaszinó-társulat jan. 21-ki báljának tiszta jövedelme: 31 ft. 45 kr.
B-Gyarmatról a magyar kir. 52 sz. honvédszászlóalj altiszti által a czélla rendezett bál tiszta jövedelme: 28 ft.
Kálcsáról Erdőssy Gyula által a kaszinó-egylet tagjainak adakozása: 141 ft.

Szükszóról a városi tanács által febr. 19-én rendezett jótékonyczélú táncszertély tiszta jövedelme: 54 ft.

Kövágó-Órsól Czaigny Károly ügyvéd gyűjtése a kövágó Balaton-partvidéken: Meziriczky Péter 5 ft. Czigány Károly 2 ft. Áts Ferenc 2 ft. Bárány András 1 ft. Ságváry Elek 1 ft. — Összesen 11 ft.

A lovász-patonai iparosok által rendezett táncszertély jövedelmének fele része: 6 ft.
Hédegségről Gáyer József r. k. plebános által hívei részéről 30 ft. és egy ezüst huszas.

Esztergomból Beszedés Sándor által az esztergomi polgári ifjúságnak febr. 16-án rendezett álarozos táncszertély tiszta jövedelme 215 ft. 78 kr., s az ugyanez alkalommal történt következő adakozások: Simor János Magyarország herceggimáza 60 ft. Gróf Forgách Ágoston 11 ft. 80 kr. Gróf Forgách Sándor 1 ft. Szabó Károly püspök 10 ft. Somogyi Károly kanonok 6 ft. Durguth püspök 10 ft. Schirgl püspök 10 ft. Majsch kanonok 10 ft. Pannáz kanonok 1 ft. Kanec Lázár kanonok 7 ft. Mayer István kanonok 5 ft. Szántóly kanonok 4 ft. Juriga kanonok 5 ft. Rendek József 5 ft. Feichtinger esperes 1 ft. Závody Albin kir. főtvér. ulnok 3 ft. Niedermann Pál főbíró 1 ft. Pischuth István hely. polgármester 2 ft. Vieser Gusztáv 3 ft. Forster János jóság-igazgató 5 ft. Trenker Ferenc kereskedő 8 ft. Vieser Fay Klementina asszony 5 ft. Kocsi Sándor nyomdász Pestben 5 ft. Hirschhorn Nándor 1 ft. Sújánszky kanonok 5 ft. Koka Kálmán 1 ft. Mészáros Károly 2 ft. Nagy Antal 50 kr. Krammer András 1 ft. Hübnér Antal 4 ft. Zwillingher Herman gyűjtő ivén 12 ft. 30 kr. Sternfeld Reszó gyűjtő ivén 2 ft. 50 kr. Esztergomi takarékpénztár 20 ft. Krupljanec Kálmán 1 darab 5 frankos arany. — A táncszertély jövedelmével együtt összesen 443 ft. 88 kr. és egy 5 frankos arany.

A VIII. kölmény összege 989 ft. 37 kr., egy cs. k. arany, egy 5 frankos és egy ezüst huszas. Eddig begyűlt összesen 3754 ft. 10 kr., három darab cs. k. arany, öt db. 5 frankos, egy db. 20 frankos arany és egy db. ezüst huszas.

Nemzeti színház.

Péntek, febr. 24. Először: „A nők az alkotmányban.“ Eredeti vígjáték 3 felv. Irta Tóth Kálmán.
Szombat, febr. 25. „Tévedt nő.“ Opera 4 felv. Zenéjét szerz. Verdi.
Vasárnap, febr. 26. „A csibés.“ Népszimű 3 felv. Irta Szigligeti.
Hétfő, febr. 27. Másodszor: „A nők az alkotmányban.“ Vígjáték 3 felv. Irta Tóth K.
Kedd, febr. 28. „A fehér nő.“ Opera 3 felv. Zenéjét szerz. Boieldien A.
Szerda, márc. 1. „Egmont.“ Szomorújáték 5 felv. Irta Goethe, ford. Szigligeti; zenéjét szerz. Beethoven.
Csütörtök, márc. 2. „Hamlet.“ Opera 5 felv. Zenéjét szerzette Thomas A.

Nyilt-tér.

Előfizetési felhívás
Benedek Aladár
„HULLÓ LEVELEK“
című
költemény-füzérére.

E könyv esinos gyémántkiadásban, jelképes, színezett boríték-lappal márc. közepén jelenik meg, melyre ugyane határidőig lehet megrendelést tenni, akár a pénz előleges, akár (postai utánvét által) utolagos megküldése mellett. Előfizetési ára 1 ft.; a levelek szerzőjére Pest czimzendenek.

A gyűjtők 6 példány után egy füzött és 10 példány után egy díszkötésű példányt nyernek közzétételül.
Figyelemztetés: Szerző eddig megjelent művei ez alkalommal kedvezmény-áron megrendelhetők, és pedig:
„Összes költemények“ cím alatt (2 kötet) 2 ft. bolti ár helyett 1 ftért.
„Ujabb költemények“ cím alatt (1 kötet) 1 ft. 30 kr. bolti ár helyett 1 ftért.
„Legujabb költemények“ cím alatt (1 kötet) 1 ft. 50 kr. bolti ár helyett szintén 1 ftért.
Mind a négy kötet munka füzve 4 ft. 80 kr. bolti ár helyett 3 ftért; és díszkötésekben ugyancsak 7 ft. 30 kr. bolti ár helyett 5 ftért.

Szerkesztői mondanivaló.

— Laibach. H. A. a hazájától távol szomorkodó s dalolgotó katoná vésőit nem olvastuk minden élvezet nélkül. Természetes tehetség s igaz érzés látszik bennök. Kár, hogy az eszmék kifejtésében s abban a mit alakításnak neveznek, sem elég tanultsága, sem elég gyakorlata nincs. Az ily sorokban tagadhatlan van valami hangulat, mint „A szenvedő panasza“ című költemény im e kezdő sorai:

„Oh te sanyaru sors, mostoha állapot,
Mennyinek a szivét téped és szaggatod!
Egyiket fölviszed a legmagas polczra,
Máskat a gögöd a porba tiporja.
Egyet kényezteted, másikat üldözöd,
S bujdosóvá teszed az emberek között.
Egyik a hazában legboldogabb ember,
Másk nagy világban háborg mint a tenger.“

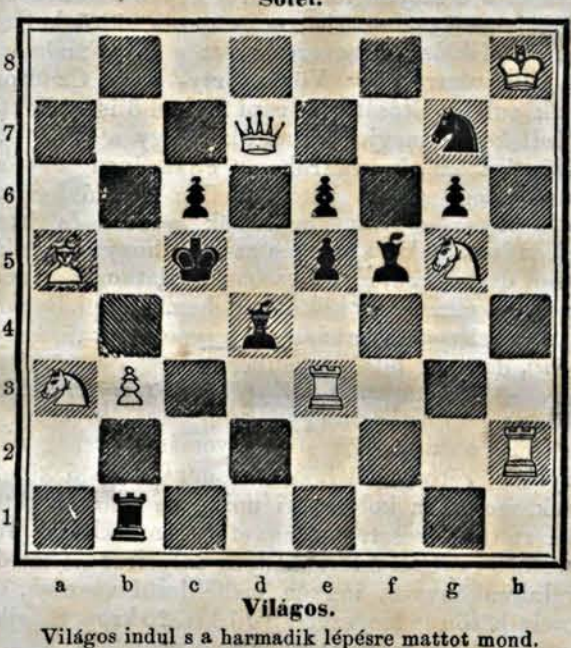
stb. stb. — A képet elteszszük. Boldog hazatérést kívánunk a szeretett hazába!

— Pozsony. G. I. De bizony nem feledkeztünk meg az első kísérletekről s azok beküldőjéről sem, s örvendünk, hogy akkori biztatásaink nem kösziklára estek. — A most beküldöttek közt talán a „Változnak az idők“ volna legjobb; a genre-k közül meg Csapó bácsi. De ezek sem oly jók, mint a máshol közölt kis költemény. Azért várunk még egy kis időt — s jobbakat.

— B. J. A. „Habos tenger“ oly szabálytalanul árad és apad, mint a tenger; csak hogy hullámai kisserűek. Szóval a költeményben eszme és tartalom kevés van s a kitalak felette szabálytalan. Egy a világ ross nyelve miatt elkseredett ártatlan sziv kiömlése: de költészet nélkül; még csak epe sines benne, vagy ha van: galamb epe. Mindöz, azt hisszük elég indoklás arra, hogy nem közölhetjük.
— S. S. Ismét nem közölhetők. Az elsőben semmi új; százszer ellantolt kép a tavaszról, télről és tájról. A második annyira erőltetett, hogy alig érteni.

SAKKJÁTÉK.

588-ik sz. f. — Campbell-től (Londonban.)

Az új magyar törvények legteljesebb kiadása!

Az 1865—67, 1868, 1869 és 1870-ik évi

TÖRVÉNYEK

ugy az azok életbeléptetése és végrehajtása tárgyában kibocsátott

magyar kir. ministeri rendeletek gyűjteménye.

Hivatalos adatok után közli

SZENICZEY GUSZTÁV,

nyugalm. kir. váltó-feltörvényszéki bíró.

I-ső kötet: Első füzet. 1866—67-ik évi I—XVIII. t. cz. és 1868-ik I—XV. t. cz. ára 1 ft.
Második füzet. 1868-ik évi XXI—XIX. t. cz. ára 1 ft.
Harmadik füzet. 1868-ik évi XX—XXIII. t. cz. ára 1 ft.
Negyedik füzet. 1868-ik évi XXIV—XXIX. t. cz. ára 1 ft.
Ötödik füzet. 1868-ik évi XXX—XLII. t. cz. ára 1 ft.

II-ik kötet: Első füzet. 1868-ik évi XLIII—LIV. t. cz. ára 1 ft.
Második füzet. 1868-ik évi LV—LVIII. t. cz. ára 80 kr.
Harmadik füzet. 1869-ik évi I—VII. t. cz. ára 1 ft.
Negyedik füzet. 1869. évi VIII—XXVI. t. cz. ára 80 kr.
III-ik kötet: Első füzet. 1870-ik évi I—XVI. t. cz. ára 50 kr.
Második füzet. 1870-ik évi XVII—XLVI. t. cz. ára 1 ft.
Harmadik füzet. 1870. évi XLVII—LX. t. cz. ára 30 kr.

Külön kiadásban megjelent egy kötetben 1869. évi törvények gyűjteménye (8-rét, 348 lap) füzve 1 ft. 80. kr.

Jelen törvény-gyűjtemény a többi hivatalos uton közölt törvények felett annyiban bir előnnyel, hogy ebben mindenki a **törvények életbeléptetésére és mimódoni végrehajtására vonatkozó** s később külön ministeri rendeletek által közzé tett szabályokat, ugy a **bélyeg, illeték és díjak**, nem különben a **bor és hús fogyasztási, cukor, föld, házjövdelem, ser, szesz és személyes adók** tárgyában kibocsátott **pénzügyi törvényeket** közvetlen az illető törvényezikkek után fellelheti.

A mostani törvényekhez alkalmazott új kiadás!

LEGÚJABB HÁZI TITKÁR.

Mindennemű családi s kereskedői levelek,

valamint a közéletben előforduló bármiféle iratok helyes szerkesztésére vezérlő szabályok számos példával világosítva.

Szerkesztő **FARKAS ELEK**, (8-rét, 659 lap). Füzve 2 ft. 60 kr.

Nem nagyitunk, ha mondjuk, hogy nélkülözhetlen kis segédkönyv ez a levelező, kereskedői, folyamodók és szerződés felek, végrendeletek, ugy az újbb időben felállított esküdtseki intézmény barátai, a váltó-üggyel foglalkozók, hi el és biztosítási közegekkel hajszokdók, a bélyegtörvények legényesebb részét okv tenül ismerni és tudni kívánók, s egy szóval mindazoknak, kik a forgalmi élet minden, még leglényegtelegbb viszonyaiban is idegen s költséges erő, nevezetesen pedig ügyvédre támaszkodni, vagy ennek hiányában sokszor a legnagyobb zavarba jóni nem akarnak.

Ezen hetedik kiadás egyszerűen világos tanújele annak, hogy egy ily kézikönyvnek a törvények a törvényes viszonyokhoz alkalmazott koronkinti s idoszerinti kiadása mindenkor nagy házagot pótol a közönség irányában.

TARTALOM.

Első rész.

Első osztály. Utmutatás a levélíráshoz.

I. A levélírásmód. II. A levelek belformaságai. III. A levelek külformaságai. IV. A címek. Toldalék: Német, latin és francia címek.

Második osztály. Levélminták.

I. Barátságos levelek. II. Köszöntő levelek. III. Tudósító levelek. IV. Kérő levelek. V. Vigasztaló levelek. VI. Ajánló levelek. VII. Emlékeztető levelek. VIII. Intő, feddő és

szemrehányó levelek. IX. Montegető levelek. X. Maghívó levelek. XI. Szerelm- és nökérő levelek s házassági ajánlatok. XII. Búcsu levelek. XIII. Megbízásokat tartalmazó levelek. XIV. Vegyes levelek.

Harmadik osztály. Kereskedői levelek.

Második rész.

Első osztály. Magánügy-iratok.

I. Folyamodások. II. Szerződések. III. Egyességek (Vergleiche). IV. A kezességéről. V. Engedelmények. VI. Utalványok. VII. Nyugtátványok. VIII. Enyészítő levelek. IX. Térítvények. X. Vevények. XI. Bizonyítványok. XII. Jegyzékek, számadások, lelvények (Inventarium) sat. XIII. Hirdetmények. XIV. Végrendeletek.

Második osztály. Az esküdtseki Magyarországon.

Harmadik osztály. Váltójog.

Negyedik osztály. Hitel- és biztosítási intézetek.

Ötödik osztály. Az aláírási cím és társasági szerződések bejegyzése.

Hatodik osztály. Bélyegtörvény.

Legújabb MAGYAR-NÉMET LEVELEZŐ,

gyűjteménye a polgári életben előforduló mindenféle iratoknak, mint köszöntő-, köszönő-, montegető-, meghívó-, kéré-, ajánló-, emlékeztető és intő, baráti- és szerelmes-leveleknek sat., valamint: kötelezvények, nyugtátványok, váltók, utalványok, bizonyítványok, meghatalmazások, folyamodások, szerződések, végintézetek sat.
IRTA KARÁDY IGNÁCZ.
Hetedik tetemesen bővített s jav. kiadás szakértő felügyelés alatt. (344 lap, 8-rét) füzve 80 kr.

Orvosi tanácsadó városon és falun.

Szerkesztő **LENGYEL DÁNIEL**, orvosudor.
Jelen mű célja nem abban áll, hogy orvosokat neveljen, s az emberek a veszélyes és kétes betegségeket maguk orvosolják, hanem abban, hogy az egészség fenntartására a leggyakoribb időszerűsége miatt néha veszélyt okozható betegségeket megismerésre, azoknak míg orvosi segély érkezik elnyitására, s a veszély eltávolítására utasításul szolgáljanak: következőképp azokat mindenki ártalom nélkül s bizalommal használhassa.
E czelnak kíván jelen munka megfelelni, mely hogy földadatát minél sikeresebben megoldhassa, három szakaszra van felosztva. Az elsőben életrendi szabályokat talál az olvasó, elete s egészsége fenntartására; a másodikban különféle betegségekre megemlítve, az azokban való eljárás módjával; végre a harmadikban közönséges és részint háznál is tartható gyógyszerek foglalnak helyet, nehány egyszerű vénynyel.
(8-rét, 564 lap) füzve 1 ft. 50 kr.

Hölgyek titkára,

legújabb levelező-könyv nők számára,
minden előforduló alkalmakra való fogalmazási mintákkal, mindenféle társasági, családi, bizalmas és szerelmes levelekkel, alapos utmutatással a levélírási szabályait illetőleg, emlékkönyvbe való válogatott versekkel.
Második kiadás. (220 lap, 8-rét) keményen kötve 1 ft.

KÖZHASZNÚ MAGYARÁZÓ SZÓTÁR

a magyar irodalmi művekben,
magán és hivatalos iratokban stb. gyakrabban előforduló idegen szavak megértésére és helyes kiejtésére.
IRTA BABOS KÁLMÁN
(VIII. 328 lap, 8-rét) füzve 1 ft. 80 kr., vászonba kötve 2 ft. 40 kr.

Adomák és jellemző vonások HONVÉDELTELBŐL.

(8-rét, 192 lap) füzve 80 kr.

Legújabb szerkesztett magyar levelező és házi ügyvéd,

mindennemű viszonyokban előforduló levelek, különösen kereskedői levelek is, valamint a közéletben előforduló bármiféle iratok és oklevelek szerkesztésére vezérlő segédkézikönyv. Számos példával felvilágosítva.
Szerkesztő **FARKAS ELEK.**
Kilenczedik javított és a mostani törvények és viszonyokhoz alkalmazott kiadás. (363 lap, 8-rét) füzve 80 kr.

HONVÉDELTELBŐL KUNSAI és POTEKIN.

Szerkesztik
Két kötet. Füzve 2 ft.

A BACH-KORSZAK ADOMÁKBAN.

Összegejtő
EGY BACH-HUSZÁR.
8-rét. (VIII, 200 lap). — Ára füzve 80 kr.

Heckenast Gusztáv könyvkiadó hivatala.

Pest, egyetem-utca 4-ik szám.

Kiadó-tulajdonos Heckenast Gusztáv. — Nyomatott saját nyomdájában Pesten 1871 (egyetem-utca 4-dik szám alatt).

11-ik szám.

Tizennyolczadik évfolyam.

Pest, márczius 12-én 1871.

Előfizetési feltételek: a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 10 frt. — Fél évre 5 frt.

Csupán Vasárnapi Ujság: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft. — Csupán Politikai Ujdonságok: Egész évre 5 ft. — Fél évre 2 ft. 50 kr.

Hirdetési díjak, a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságokot illetőleg: Egy négyszer hasábozott peit sor, vagy annak helye, egyszeri igtatásnál 10 krajczárba; háromszori vagy többzöri igtatásnál csak 7 krajczárba számítatik. — Kiadó-hivatalunk számára hirdetmények elfogad Bécsben: Oppelk Alajos, Wollzeile Nr. 22. és Haasenstein és Vogler, Wollzeile Nr. 9. — Bélyeg-díj, külön minden igtatás után 30 krajczár.

Garibaldi fiai.

Alig van név a történelemben, a melyhez több magasztos és nagy eszme volna füződve, mint a Garibaldié.

Az emberiség iránti szeretet, az egyenlőség, a jótékonyág, a felebarátaink javáért való áldozatkészség, s mindazon egyéb, a miket Krisztus proklamált; továbbá az ujabkor jelszavaivá lett emberi jogok, a testvériség, szabadság, nemzeti létél és függetlenség az újabb korban annyira össze vannak növe a Garibaldi névvel, hogy azokat egymástól különválasztva képzelní is alig lehet.

A jellem-nagyság s ennek minden alkatrésze, a tiszta, kifogástalan becsületesség, az önzetlenség s a republikánus erények egész sorozata, az önmegtartóval határos életmód, megvetése minden emberi hiúságnak s az élet minden kényelmeinek és pompájának, tiszta ítélet minden körülmények közt s gyors határozottság a cselekvésben: ezek azok a vonások, a melyekből a történelem muzsája Garibaldi alakját egykor összeállítandja.

S a mi oly ritka tünemény történeti személyeknél, hogy a gyermek jellemre és hajlamokra hasonló legyen atyjához: e ritka szerencsés tüneményt megvalósítva látjuk a Garibaldi családjában.

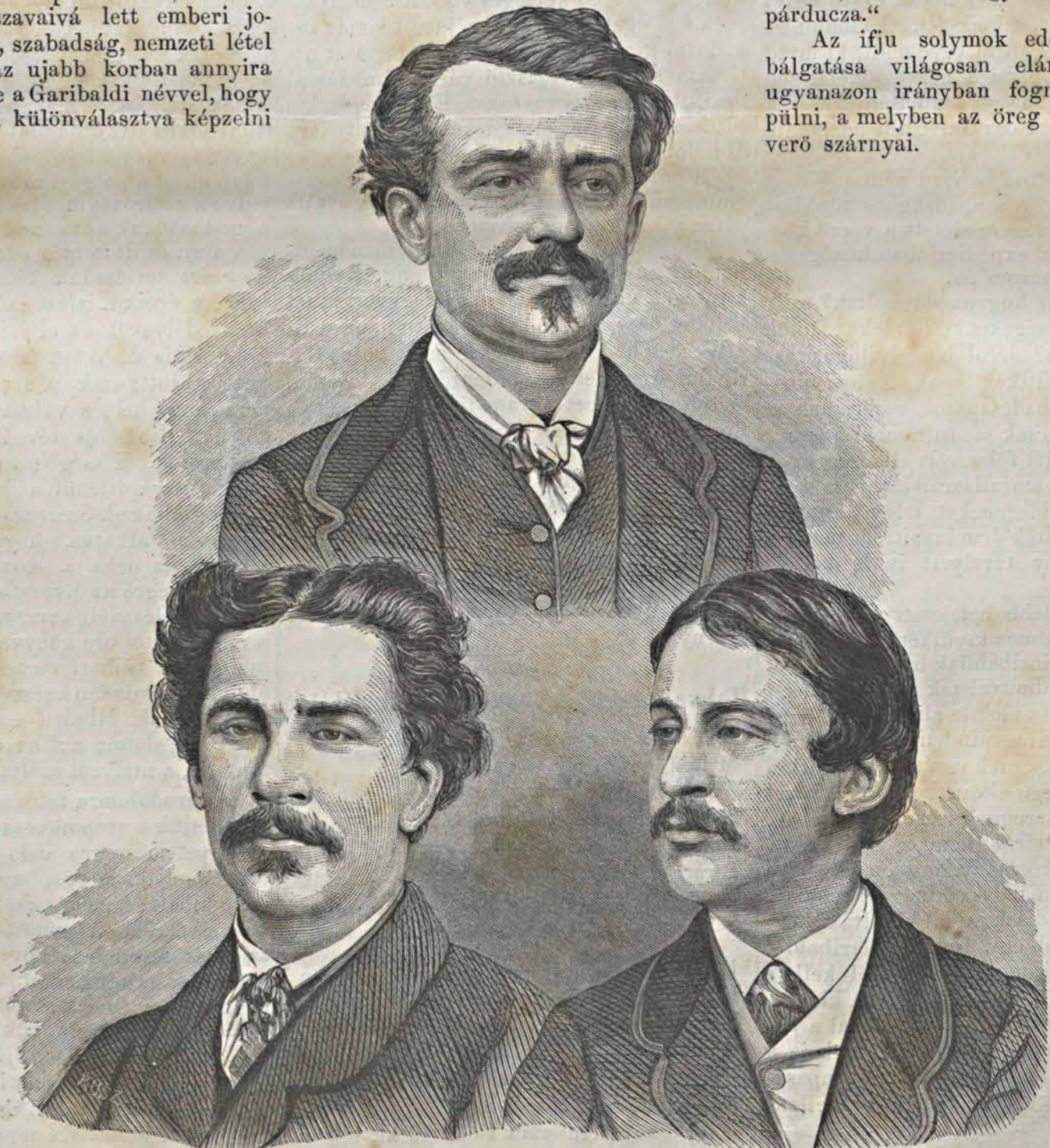
Azok a vonások, melyeket fenntebb említettünk, nem egyedül az agg Cincinnátuséi, a ki a hétköznapi színvonalon túl kolossz-nagyságúvá magaslik: de családi tulajdonok látszanak lenni.

Ha valahol, itt igaz Berzsényi mondanása: „Nem szül gyáva nyulat Nubia párdúcza.”

Az ifju solymok eddigi szárny-próbálgatása világosan elárulja, hogy ők ugyanazon irányban fognak egykor repülni, a melyben az öreg sast vívék egetverő szárnyai.

Garibaldi már zsenge korukban belecsépegette gyermekeibe a közügyek iránti érdekeltséget, a lángoló hazaszeretetet, mert különben nem képzelhető, hogy ők oly korán kezdtek volna működni azon a téren, a hol a történetet csinálják.

Garibaldi Menotti, az idős fiu 1840. szept. 16-kán született, s így most van 31-dik évében. Már ifju korában számos jelét adta, hogy örökbe kapta atyja eszményképeit, hogy rájong, hogy

GARIBALDI MENOTTI.

CANZIO.

GARIBALDI RICCIOTTI.